

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА (трећи разред) - СРПСКИ ЈЕЗИК

Језик

Граматика

Именице: заједничке и властите; род и број именица.

Глаголи: радња, стање, збивање; разликовање облика којима се означава садашњост, прошлост и будућност. Разликовање лица и броја глагола. Потврдни и одрични облик глагола.

Придеви: род и број придева; описни и присвојни придеви.

Реченица: појам реченице; врсте реченица по значењу: обавештајне, упитне, узвичне и заповедне; главни делови реченице - предикат и субјекат; речи које означавају место, време и начин вршења радње; потврдни и одрични облик реченице.

Уочавање управног говора у тексту.

Речи које значе нешто умањено и увећано.

Речи истог облика, а различитог значења.

Речи различитог облика, а истог или сличног значења.

Правопис

Обнављање и вежбе у примени правописних правила.

Употреба великог слова у писању имена народа, вишечланих географских имена, празника, наслова књига, часописа и новина.

Писање датума.

Писање назива улица.

Писање бројева словима.

Писање речце НЕ уз глаголе, придеве и именице.

Писање речце ЛИ.

Азбука и абецеда - изговор напамет и уочавање примене у списковима ученика и сл. Интерпункцијски знак на крају обавештајних, упитних, узвичних и заповедних реченица.

Писање сугласника ј у речима (отклањање грешака ако их ученици чине) - између самогласника и - о / о - и;

Писање скраћеница типа: бр., уч., стр., год. и скраћенице за мере.

Ортоепија

Правилно изговарање гласова Ч, Ћ, Џ, Ђ и Х.

Интонација реченице: тон и јачина гласа у изговарању реченице; истицање речи у реченици (реченични акценат); интонационо подешавање гласа у изговарању обавештајне, упитне, узвичне и заповедне реченице; изговарање потврдног и одричног облика реченице; значај брзине и паузе у говору.

Књижевност

Лектира

Лирика

Народна песма: *Женидба врапца Подунавца*

Народна песма: *Двије сеје брата не имале*

Бранко Радичевић: *Циц*

Јован Јовановић Змај: *Пролећница*

Војислав Илић: *Први снег*

Григор Витез: *Какве је боје поток*

Десанка Максимовић: *Вожња*

Драган Лукић: *Шта је отац*

Душан Васиљев: *Зима*

Душан Радовић: *Замислите*

Душан Костић: *Септембар*

Бранислав Црнчевић: *Љутиито мече*

Љубивоје Ршумовић: *Домовина се брани лепотом*

Добрица Ерић: *Славуј и сунце*

Милован Данојлић: *Љубавна песма*

Бранко Миљковић: *Песма о цвету*

Мирослав Антић: *Шта је највеће*

Обичајне народне лирске песме (избор)

Избор из поезије Душана Радовића

Епика

Народна песма: *Марко Краљевић и бег Костадин*

Народна басна: *Вук и јагње*

Езоп: *Корњача и зец*

Народна приповетка: *Свети Сава и сељак без среће*

Народне приповетке: *Ветар и сунце; Свијету се не може угодити*

Народна бајка: *Чардак ни на небу ни на земљи*

Десанка Максимовић: *Прича о раку кројачу*

Бранко Ћопић: *Мачак отишао у хајдуке*

Стеван Раичковић: *Бајка о белом коњу*

Бранко В. Радичевић: *Самоћа*

Гроздана Олујић: *Стакларева љубав*

Стојанка Грозданов - Давидовић: *Прича о доброј роди*

Арапска народна приповетка: *Лав и човек*

Браћа Грим: *Бајке* (избор)

Максим Горки: *Врапчић*

Оскар Вајлд: *Себични џин*

Сун Ју Ђин: *Свитац тражи пријатеља*

Пјер Грипари: *Заљубљене ципеле*

Драма

Душан Радовић: *А зашто он вежба*

Александар Поповић: *Лед се топи*

Јованка Јоргачевић: *Никад два добра*

Допунски избор

Поред наведених дела, наставник и ученици слободно бирају најмање два, а највише још четири дела за обраду.

Научно - популарни и информативни текстови

Избор из књига, енциклопедија и часописа за децу

Читање текста

Поступно и систематично навикавање ученика на доживљајно читање текста као значајног предуслова за његово ваљано тумачење на часу (са одговарајућим и примереним подстицањем).

Усмерено/истраживачко читање у функцији продубљивања доживљаја текста и непосредне припреме за његово тумачење. Читање одломака из текста ради доказивања/образлагања сопствених ставова.

Систематске вежбе у изражајном читању и казивању различитих врста текста (постепено и функционално овладавање основним елементима/чиниоцима добре дикције). Читање

драмског и драматизованог текста по улогама ради учења напамет и сценског импровизовања.

Подстицање и охрабривање ученика да записује своје утиске о прочитаним текстовима. Повремено читање и коментарисање таквих записа.

Тумачење текста

Слободно и спонтано саопштавање личног доживљаја и првих утисака о прочитаном тексту.

Запажање и образлагање основне предметности прочитаног текста (осећања, песничке слике, фабула, радња, информација). Тумачење књижевних ликова. Откривање и слободно образлагање порука књижевноуметничког текста.

Уочавање и доказивање повезаности/међузависности композицијских делова текста. Постепено увођење у разумевање стилогене функције језика као средства изражавања у књижевноуметничком тексту (нарочито у лирској песми).

Симултано усвајање и употреба књижевних и функционалних појмова. Даље неговање ученичких навика да своје ставове доказују појединошћима из текста.

Књижевни појмови

Лирика

Ритам; наглашени и ненаглашени слогови; рима. Песничка слика као саставни чинилац композиције лирске песме.

Поређење - препознавање стилског средства.

Породичне народне лирске песме, шаљива песма, родољубива песма - основна обележја.

Епика

Фабула: повезаност догађаја с местом, временом и ликовима.

Књижевни лик: изглед; говорна карактеризација књижевног лика; односи међу ликовима.

Пишчев говор и говор ликова.

Разговор, опис - на нивоу препознавања и именовања.

Народна и ауторска бајка - препознавање.

Драма

Радња у драми. Развој драмског сукоба. Драмски лик и глумац. Сценски простор - на нивоу препознавања и спонтаног увођења у свет драмске/сценске уметности.

Функционални појмови

Подстицање ученика да схватају и усвајају следеће појмове: слично, различито, супротно, изражајно; запажање, понашање, поступак, убедљиво, неочекивано; сналажљивост, радозналост.

Језичка култура

Основни облици усменог и писменог изражавања

Препричавање садржине текстова, играних и анимираних филмова, позоришних представа, радијских и телевизијских емисија за децу - детаљно (опширно), по заједничком и индивидуалном плану; сажето препричавање по заједничком и самостално сачињеном плану за препричавање.

Причање о доживљајима и догађајима, стварним и измишљеним (нарочито у функцији стварања погодне атмосфере за читање и тумачење текста). Причање према слици са целовитим догађајем по заједничком и самостално сачињеном плану. Причање по задатим речима. Настављање приче подстакнуто датим почетком.

Описивање људи и природе: спољашња обележја особе која се описује (физички портрет), њене основне карактерне црте (духовни профил) и понашање у конкретним животним околностима (поступци, реакције, говор). Колективна и самостална посматрања природе (шетња, излети, посете, документарни филмови) на основу којих се увежбава описивање уочљивих и занимљивих појединости које су међусобно повезане. Самостално бирање мотива и издвајање детаља који ученика посебно заокупљају и подстичу на описивање - најчешће у писменом облику. Увежбавање планског приступа у описивању (заједнички и индивидуални планови/подсетници за описивање).

Извештавање - сажето информисање о себи (кратка аутобиографија).

Усмена и писмена вежбања

Ортоепске вежбе: увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, краћих текстова; слушање звучних записа, снимање читања, анализа снимка и одговарајуће вредновање.

Ортографске вежбе: преписивање текста са ћирилице на латиницу. Увежбавање читког и уредног рукописа, уз примену правописних правила. Преписивање текста са датим задатком.

Диктати: са допуњавањем, аутодиктат, изборни диктат, контролни диктат.

Лексичке и семантичке вежбе: основно и пренесено/фигуративно значење речи, грађење речи - формирање породица речи; изналагање синонима и антонима, уочавање семантичке функције акцента; неких њихових делова (реченични акценат). Увежбавање семантичке функције акцента; неких њихових делова (реченични акценат).

Синтаксичке и стилске вежбе: допуњавање исказа различитим могућностима у складу са понуђеном говорном ситуацијом, проширивање реченице уношењем личног тона, сажимање реченице ради појачања њене информативне моћи и др.

Интонационо подешавање гласа у изговору појединих реченица (обавештајне, упитне, узвичне и заповедне) или неких њихових делова (реченични акценат). Увежбавање подешавања реда речи према комуникативним потребама у контексту.

Казивање напамет научених текстова (лирских, епских и драмских).

Сценско приказивање драмског и драматизованог текста.

Загонетање и одгонетање, састављање и решавање ребуса и укрштених речи. Служење речником и енциклопедијом за децу и писање сопственог речника.

Неговање културе слушања саговорника; писање писма, честитке и разгледнице.

Слушање и вредновање говора и разговора у емисијама за децу на радију и телевизији.

Систематско увођење у начин планирања (израда подсетника) и писања тзв. слободних писмених састава.

Два писмена задатка - један у првом и један у другом полугодишту.